

**EVIN
AHMAD**

EVIN AHMAD

Intervju: Sara Michaëlsson och Magnus Haglund
Text: Sara Michaëlsson · Fotograf: Peter Claesson

Sedan skådespelaren Evin Ahmad kom till Folkteatern i Göteborg 2015 har hon hunnit med mycket. Hon har medverkat i sju olika produktioner: Revisorn?, Drömmar, De skyddsbehövande, Folkbokförarna, Marie Antoinette, Hamlet och Prat och människor. Under samma tid har hon spelat in tre långfilmer – Dröm vidare, Vilken jävla cirkus och Girls of the Sun – och dessutom släppt sin debutbok, romanen En dag skall jag bygga ett slott av pengar.

Oavsett om det rör sig om teaterscenen, filmvärlden eller det skrivna ordet når hennes intensiva närvaro publik och läsare med samma starka kraft. Evin Ahmads gestaltningar är distinkta och fokuserade men samtidigt lyssnande och rörliga, präglade av en receptiv känslighet som lämnar det förutsägbara bakom sig. Vi träffas för att tala mer om kreativa processer, hantverk och ett av världens äldsta yrken: skådespelarens.

Evin Ahmad

EVIN AHMAD ÄR FÖDD 1990 och uppvuxen i Stockholmsförorten Akalla, dit hennes föräldrar kom på 1980-talet som kurdiska flyktingar under Iran-Irak-kriget. I sin debutroman gestaltar hon, i skönlitterär form, många av de erfarenheter som också är hennes. Avståndet mellan barndomens förortsverklighet och Scenskolan på Östermalm skildras i knivskarpa, avslöjande iakttagelser. Konflikterna och kollisionerna får ta plats utan att reduceras till entydighet. Det är en tät, rik text där ilska, sorg, längtan och drömmar får berättelsen att pulsera av energi. Under de 120 sidorna konturskarp, laddad kortprosa ställs läsaren oavslutligen inför sina egna förutfattade meningar.

När vi talas vid inför mötet frågar Evin Ahmad om Stenastipendiet är föranlett av boken eller hennes skådespelarinsatser. För allt, svarar vi. För det du använder din kreativa förmåga till och för att du skall kunna fortsätta att utveckla den.

Vi stämmer möte på Lindholmen där Evin Ahmad har hyrt en lägenhet i andra hand under de tre åren på Folkteatern. Snart väntar tjänstledighet och återflytt till Stockholm. Vi börjar samtalet på en uteservering, ackompanjerade av hungriga måsar och högljudda skolelever på lunchrast.

– Jag älskar Folkteatern, säger Evin Ahmad medan hon kryddar sin lunchsallad med extra peppar och salt. Jag har varit där i tre år nu och blev fast anställd nästan med en gång. Jag kom direkt från Scenskolan. Det här tre åren har varit en viktig lärotid, en mognadsprocess där jag på något vis har blivit vuxen. Men nu känner jag att det är dags att ta ett steg åt sidan och fokusera på mina egna visioner. Det är lätt att tappa bort det man drömde om och hamna i hjulet. Att bli för trygg.

– Som skådespelare eller konstnär i dag räcker det inte att bara ägna sig åt sitt egentliga kreativa uppdrag. Det krävs att du är

STEN A OLSSONS KULTURSTIPENDIUM 2018

egenföretagare, att du marknadsför och säljer dig själv. Du tackar ja till saker som du egentligen inte vill, för att senare kunna göra det du brinner för. Men när du väl nått dit är du för trött eller splittrad eller har gått in i väggen. Därför känns det fantastiskt att få ett stipendium som syftar till utveckling, som gör det möjligt att få fortsätta att utforska sitt eget konstnärskap, pröva nya vägar. Få tid, framförallt.

Din bok kom ut förra året, 2017. När är den skriven?

– Den skrevs under tiden på Scenskolan, säger Evin Ahmad. Den är skriven på mobilen, jag hade ingen dator. Det lilla, begränsade formatet blev en ram som gjorde det lättare att följa mina impulser, skriva snabbt och direkt. Jag har ofta bråttom. Jag har nog distanserat mig en del till boken nu. När jag för ett tag sedan gick in på Messenger (jag har lämnat Facebook, men man kan ha kvar sina konversationer) och tittade på gamla meddelanden såg jag hur arg jag var då! Och kaxig! I dag undrar jag hur jag vågade skriva på det sättet.

Vad beror det på tror du? Vad är det som har förändrats?

– Jag tror att det handlar om att jag inte hade något att förlora och allt att vinna, säger Evin Ahmad. Så fort man börjar att klättra eller skaffar sig en position kommer rädslan in. Den som har mest makt är också den som är räddast. När man märker att det finns en sida av en själv som folk uppskattar är det lätt att renodla den, fastän det bara är en del av den man är. Man skådespelar sig själv och hamnar till sist i en stereotyp. Är det något jag inte vill så är det att bli bedömd utifrån bakgrund, etnicitet etcetera. Man måste kunna skilja på människan och verket, mellan personen och skådespelarprestationen. Jag, som egentligen är en extremt känslig person, har nog oftast uppfattats som tuff, hård och kaxig. Det är vad människor har *velat* se. Ung tjej från

EVIN AHMAD

förorten med invandrarbakgrund och dessutom arbetarklass. Men jag vill inte hamna i ett fack eller reduceras på det viset. Det är mitt hantverk som är det väsentliga. Det är dessutom lättare för mig att spela rollen som en Lisa, Lena eller Johanna än en kvinnlig kurdisk peshmergasoldat. Jag är ju född här!

Det där med förväntningar och vad människor läser in och tar till sig skiljer sig en del åt, även beroende på plats. Du har mötts av litet olika reaktioner i Stockholm jämfört med Göteborg.

– Ja, verkligen, säger Evin Ahmad. Det är stor skillnad. I Stockholm finns makten och pengarna, men också en sorts nervositet och ängslighet där man bevakar varandra och är livrädd för att avvika från den rådande normen. Det är intressant att konstatera att jag fått fler uppdrag här i Göteborg i samband med boken än i Stockholm. Där fokuserar man på rasism och genus, medan det i Göteborg finns ett mycket större intresse för klassperspektivet. Det har förstås historiska och sociala förklaringar. Jag har fått brev från tanter i Angered och från folk i små byar ute på landet. Det handlar också om periferi och centrum. Var makten befinner sig.

– Att överhuvudtaget tala i termer av rätt eller fel i konstnärliga sammanhang är för mig obegripligt, fortsätter Evin Ahmad. Det är ett effektivt sätt att ta död på all kreativitet. Däremot tycker jag att man skall kunna och våga diskutera konstnärlig kvalitet. Våga bråka. Det är bra med konflikter! Alla kan inte vara överens om allt. Framförallt skall man inte överlämna åt andra att definiera vad som är bra eller dåligt. Det finns god mat och det finns äcklig mat. Vem som tycker om vad är en annan sak, men vi måste kunna stå för vad vi tycker och argumentera för det.

Berätta hur det var när du kom till Göteborg och Folkteatern. Vad var det första du gjorde?

– Jag hade inte varit någon annanstans utan kom till Folkteatern omedelbart efter Scenskolan, säger Evin Ahmad. Jag hade en mindre roll i *Revisorn?* och var oerhört nervös. Det var min första större produktion någonsin. Magnus Lindman, som hade gjort den fria bearbetningen av Gogols text, gav mig en massa texter av Marx och Piketty. Han är dramaturg och översättare och gillar att ta in filosofiska och sociala perspektiv. Han väckte mitt intresse för filosofi. Vi diskuterade mycket och han uppmuntrade min nyfikenhet och vetgirighet. Jag minns att jag tänkte att om jag hade haft honom som lärare i skolan hade jag haft mvg i allt. Jag arbetar ofta med honom när det gäller mina texter. Min ingång i skådespeleriet är nästan alltid via texten. Jag måste förstå den och sedan ta reda på rent konkret vilka ord jag skall trycka på, vad det är som skall betonas. Vad som hör ihop och inte.

– Sedan fick jag tandställning i underkäken mitt i allt! Tandställning när man är 25 kändes ju så där. Men då sade jag att jag ville göra min rollfigur i *Revisorn?* litet skev, och att hon skulle se ut som en ung tant. Jag hade blå linser, en stor synlig tandställning och såg allmänt konstig ut. Det gillade jag.

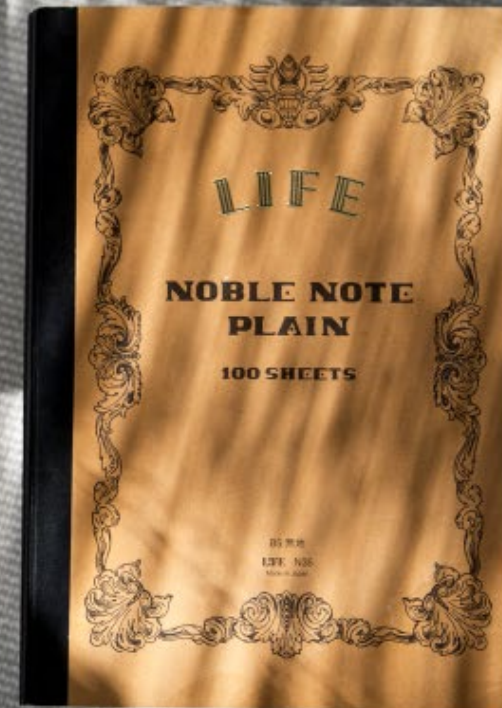
Efter Revisorn? var du med i Drömmar med den italienske regissören Davide Iodice, inte sant?

– Det blev en del kulturkrockar och en förvåning över att vi skådespelare engagerade oss och hade åsikter, säger Evin Ahmad. Därefter var jag med i Elfride Jelineks *De skyddsbehövande*. Det är bland det roligaste jag har gjort. Den är skriven samtidigt med de stora flyktingströmmarna 2015. Hon går aldrig tillbaka och ändrar i sina texter. Det är väldigt rakt och direkt. Aldrig konstruerat.

I din bok skriver du om din pappa och om hur du ganska sent upptäckte hans egna skådespelardrömmar och teatererfarenheter. Det var ingenting han hade berättat om under din uppväxt?

– Nej, inte alls, säger Evin Ahmad. Min analys och tolkning är att han var rädd för att jag skulle våga drömma och bli besviken. Han fick själv aldrig förverkliga sina drömmar. De var unga när de kom hit, bara några och 20. Han gick på någon audition på Dramaten och han och hans kompisar hade sin fria teatergrupp i Tensta, där de satte upp politiska kurdiska pjäser. Men sedan kom jag och han gick en vaktmästarutbildning för att kunna försörja sig. Jag kan förstå det där. Vilken arbetarklassförälder peppar sitt barn till att bli skådespelare? Speciellt i ett land man inte är uppvuxen i. Men när jag väl kom in på Scenskolan förstod jag att han visste jättemycket. Jag har aldrig fått någon läxhjälp hemma, aldrig gått till mamma eller pappa med matteproblem eller liknande. Men nu, när jag gick på Scenskolan, kunde han massor, han visste allt om Tjechov, Stanislavskij och Shakespeare. Han har alltid regianvisningar när han kommer och ser mina föreställningar. Men när han såg *Marie Antoinette*, där jag hade huvudrollen, var han stolt. »Jag vet att du är min dotter, men det här är bra på riktigt!«

*Mitt arbetsverktyg är skrivblocket.
Jag skriver ner repliker för att minnas dem,
jag skriver ner min ångest för att överleva dagen.
Jag skriver för att vinna tid.*

EVIN AHMAD

Rollen som Marie Antoinette var onekligen mycket speciell.

– Ja, säger Evin Ahmad. Det är min bästa roll hittills. Jag älskade att spela den, jag hade velat fortsätta. Det är inte ofta teater känns coolt i dag, med allt annat som det konkurrerar med. Men så kändes det med *Marie Antoinette*.

Hur lyckades ni med det, tror du?

– Som jag ser det var det en perfekt blandning av konstnärlig kvalitet och riktigt bra hantverk. Den politiska tematiken fanns med utan att skriva folk på näsan. Det pastell-lila rummet, 1700-talskläderna, klänningarna, perukerna... Jag kan bli så trött på att allt skall vara avskalat och naturalistiskt. Man går på teater och ser luvtröjor, t-shirts och sneakers. Det blir tråkigt till slut. Det är ju inte därför man går på teater, man vill också få uppleva magin, den förhöjda verkligheten. Pjäsen är både smart och humoristisk. Rollen som Marie Antoinette är en typiskt manlig roll, även om hon är kvinna. Det vill säga komplex. Hon får vara allt – vidrig, känslig, hela spekrat. Dessutom var det väldigt kul att få spela över-överklass!

– Man blir lätt typecastad, i alla fall inom filmbranschen. Har man gjort en arbetarklassroll skall man alltid göra det. Många drömmer om att göra de där underklassrollerna, det är de berättelserna som premieras och vinner Guldbaggar etc. Men överklassrollerna är också väldigt roliga, i alla fall för mig. Jag försökte att hitta människan i Marie Antoinette, människan i dag. Hur skall vi göra när det kommer flyktingar hit? Hur skall vi hantera det? Vilka val tvingas vi att göra? I Jens Ohlins version är revolutionen på väg, Marie Antoinette försöker att på något sätt rädda sitt skinn och upplåter sitt palats åt en hemlös kvinna. »Du får inte vara tacksam, se det som självklart, allt är ditt«, säger hon. Men sedan blir hon irriterad över att kvinnan

inte visar någon tacksamhet. När hon dessutom vill ta dit sina barn blir välgörenhetsprojektet än mer problematiskt. Det är lätt att känna igen sig. Vi är alla Marie Antoinette i någon mening. Det är en samtida pjäs i historisk form som gör att vi får syn på oss själva. Utan att bli övertydlig. Det är det värsta som finns. Konst eller teater som talar om vad man skall tänka.

Berätta mer om dina ingångar i skådespelarhantverket. Hur gick du tillväga i Hamletrollen till exempel?

– Jag delade rollen med två andra skådespelare, min partner Adde – Ardalan Esmaili – och Kardo Razzazi. Jag älskar Shakespeares texter. Jag gillar när det får vara på allvar, när det får vara dramatiskt, utan ironi och garderande distans. Det var Magnus Lindman som gjorde den fina översättningen. Min Hamlet handlade nog om den unga människan som försöker att lotsa sig genom livet. Vem är det som är galen? Är det jag eller Trump? Är folk i dag galna när de iscensätter sina liv på Facebook, Instagram och Twitter? Men för mig var det återigen texten som ledde mig in i karaktären. Ibland kan det vara så att man går utifrån och in – ett speciellt plagg, skor av en viss typ kan göra att man hittar karaktären – men med Shakespeare måste man attackera texten och förstå vad den betyder. Det är många allusioner och syftningar att få grepp om och verkligen förstå på djupet. Sedan försökte jag att, med Shakespeares text och Magnus Lindmans ord, få det att låta som om det var jag, Evin, som pratade. Jag utgår mycket från mig själv och försöker att översätta det till mitt eget liv, mina egna erfarenheter. Det var så kul att få göra Hamlet i stället för Ofelia. Det är då man kan bli bra, när man har något riktigt att arbeta med, inte bara skall spela en tjej som sitter och väntar. Örjan Andersson, som regisserade föreställningen, är koreograf. Han arbetar inifrån och ut, fast med rörelser.

Han kunde ibland gå helt emot texten. Det var rummet, rörelserna och tempot som var det viktiga. Det blev ett intressant möte mellan koreografin, dansen och Hamletkaraktären.

Shakespeares texter är skrivna på blankvers. Hur arbetade du med att ta till dig versmåttet och komma innanför jamberna?

– Då gick jag så här, säger Evin Ahmad och reser sig upp och börjar gå omkring på uteserveringen med långa kliv.

– Da dam, Da dam, Da dam, Da dam. Att göra det fysiskt, få in rytmen i kroppen, skapa kroppsminnen. När vi pratar gör vi ju samtidigt en massa andra saker utan att tänka på det. Den friheten måste man skapa inom sig för att kunna agera naturligt. Men Shakespeare gör det så lätt för skådespelarna, det är bara att följa reglerna.

Evin Ahmad sätter sig ner igen, tar en klunk vatten och lutar sig framåt, som för att understryka sina ord.

– Vi skådespelare lånar ut våra kroppar och hjärnor och använder dem till att visa fram allt det där vi hela tiden jobbar på att dölja. Det kräver mycket och man måste få förbereda sig, ladda. Alla har olika metoder, men om jag vet att jag till exempel skall spela in en svår scen kan jag inte mingla runt och umgås med folk innan. Då går energin förlorad. Jag måste stänga ute omgivningen, bli blank, ren. Det kan framstå som arrogant och drygt, men är helt nödvändigt. Skillnaden mellan en skådespelare eller konstnär och en amatör är förmågan och kapaciteten att göra medvetna val, vara dynamisk, kunna styra förvandlingens ögonblick. Visst kan det fungera med amatörer i filmsammanhang, men då har regissören ofta byggt upp en hel värld, ett scenario runt karaktären vars enda uppgift är att gå in och spela sig själv. Dramatiken kan ligga i musiken, i fotot, i scenografin men inte i rollkaraktären. Det är inte skådespeleri i mina ögon. Lika litet som jag skulle

kalla mig för författare. Jag har skrivit en bok, men jag är ingen författare. Men jag är bäst på *mitt* uttryck!

Finns det något du längtar efter att göra som du inte har gjort ännu?

– Massor, säger Evin Ahmad. Jag skulle vilja vara med i en musikal. Det är en barndomsdröm. Jag vet att jag har en bra röst och jag har dansat en hel del. Som riktigt liten balett, och senare streetdance. Ibland längtar jag efter att göra saker bara för att det är kul. Få frossa i smink, extravaganta kostymer, flärd och magi. Tänk att kunna gå till jobbet en dag när allt känns trist och tungt och veta att man skall få dansa och sjunga en hel kväll. Ingen blir en sämre feminist för det!

Vi har lämnat uteserveringen och gått tillbaka till lägenheten, där vi beundrar små krukor med självuppslagna plantor. Ett nyväckt intresse.

– Jag har ett starkt behov av att göra saker med händerna, säger Evin Ahmad. Jag skulle gärna gå en keramik kurs till exempel. Och fortsätta att teckna och måla.

Hon letar upp ett block med råa, hastigt nedtecknade självporträtt i kol.

– Det är roligt. Jag hade aldrig gjort något sådant förut och ville pröva.

Skriver du på någonting just nu?

– Jag har två noveller som fortfarande inte är klara, säger Evin Ahmad. Det var egentligen ett uppdrag från Sveriges Radio, Novellen i P1 eller något liknande. Men jag har inte avslutat dem. Utmaningen låg i att skriva något på beställning. Att få öva sig. Jag började på två olika berättelser och skrev parallellt. Den ena handlar om en myrdrottning som är deprimerad och vill begå självmord och om hur hela myrsamhället försöker att förhindra det. Den andra texten handlar om den moderna

kvinnan versus den moderne mannen. Hur vi mäter oss med varandra i allt. Vill ni höra? Vilken skall jag ta?

Börja med sagan om myrdrottningen, säger vi och Evin Ahmad börjar att läsa. Om myrdrottningens olycka och om hennes hemliga kärlek till den förra myrdrottningen Myrastasia. Texten är snabb, drastisk och rolig. Förmågan att fånga tonfall, formuleringar och repliker känns igen från romandebuten.

Du måste skriva färdigt så att vi får veta hur det slutar. Du kanske skulle samarbeta med någon bra illustratör eller tecknare?

Evin Ahmad har letat fram anteckningsböcker och block av olika slag.

– Jag skriver ner replikerna för att lära mig dem. Det blir lättare att komma ihåg då. Det blir även ett visuellt minne, kanske en liten kråka eller markering vid ett visst ord eller replikskifte. Det är något viktigt med kopplingen hand, hjärna, minne.

– Den här köpte jag i den där dyra inredningsaffären inne i centrum, säger Evin Ahmad och tar fram en stor gräddfärgad anteckningsbok med hårda pärmar och tjockt, exklusivt papper. Men det var halva på halva!

Halva på halva är det uttryck mamman i *En dag skall jag bygga ett slott av pengar* använder för att beskriva klädfynden som gjorts på reor där priset halverats ytterligare en gång. Evin Ahmads anteckningsböcker innehåller allt möjligt. Det är ett slags dagböcker eller loggböcker över olika skeden i livet. Repliker, noteringar, uppspaltade argument i en konflikt, teckningar. Dessutom använder hon ofta mobiltelefonens röstmemo för att tala in drömmar hon just drömt eller idéer som inte får glömmas.

– Vänta så skall jag visa något för er, säger Evin Ahmad och hämtar en halslänk där små minimala hundradollarsedlar i silver sitter tätt fastlödda.

– Det är en smyckedesigner här i Göteborg som skickade det till mig som present efter att ha läst boken. Visst är det fint?!

Vad ligger framför dig nu? Vilka är dina planer?

– Just nu vill jag fokusera mer på filmarbetet och fortsätta att utforska skrivandet, säger Evin Ahmad. Jag skall vara med i Sveriges första Netflix-serie som baserar sig på Malin Persson Giolitos bok *Störst av allt*. Sedan har jag en roll i fortsättningen av *Vår tid är nu* och skall spela alkoholiserad journalist i en teveserie som heter *Tsunami*. Den handlar om hur en katastrof påverkar omgivningen, som ringar på vattnet.

– Men framförallt skall jag ladda batterierna, gå på kurser, resa, träffa människor och ta del av deras erfarenheter och perspektiv. Få inspiration. Det är så lätt att tro att man befinner sig i centrum av allt, medan man i själva verket är en liten obetydlig prick därute. Jag vill inte att mitt liv enbart skall bestå av karriär. Jag är inte mitt yrke. Dessutom tror jag att jag blir en bättre skådespelare på det viset. Det är viktigt med familj och vänner. Att ta tillvara på de människor som står en nära. Att kunna lyssna eller bara vara tysta tillsammans, stötta och peppa varandra. Jag längtar efter att få veta var jag står när jag är 50. Vad jag har hunnit att göra, hur jag ser på saker och ting då, vad jag har lärt mig. Det blir spännande!

